

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 10. in 25. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

P. n. naročnikom!

Današnji list poslali smo še vsem dosedanjim naročnikom. Kdor ne namerava biti več naročnik, blagovoli naj nam ga nazaj poslati s pripombo: „Se ne sprejme več“. Kdor pa želi še ostati naročnik, blagovoli naj uposlata naročnino takoj in ako je z isto že pretečeno leto zaostal, tudi tisto, da zamoremo skleniti račune. Tistega, kdor nam lista ne vrne, smatramo za naročnika. Nove naročnike sprejmemo pa le, če vpošljejo naročnino naprej. Na naročila po dopisnicah pa pošljemo tedaj list samo na ogled s položnico.

Upravništvo.

Ob novem letu ...

Kaj, bratje, to življenje se Vam zdi, Ah, kaj je človek?... kakor kaplja
kaj slava, čast, denar, kaj vse reči, v morju
kam vodi to neutešno hrepenenje in kakor drobni pesek tam v zagorju,
in kam hitimo tako brzo vsi?! — izgine kakor zvezda na obzorju:
minljive vse posvetne so vezi ...

Le kvišku, bratje, na sijonsko goro,
odkoder cesta k nebu nas pelja,
kjer ni trpljenja, žalosti, solza,
kjer večno-mlada se pomlad smehlja ...

Fr. Pavšič.

Gospodarstvo.

Ob novem letu.

Časa kolo se vrti neprestano. Leta tonejo v večnost in porajajo se novi časi, nove razmere, nove potrebe. Če pogledamo nazaj v pretekle čase, vidimo, da se je v kmetijstvu marsikaj drugače obrnilo. Delavske razmere postajajo čim dalje slabše, gospodarske potrebščine naraščajo od leta do leta, življenje se zmeraj bolj draži. Nasprotno se draže tudi naši kmetijski pridelki in naši dohodki. Toda čim več se izkupi, tem več se porabi. Ko bi se pridelki ne dražili, bi moral kmet podleči spricho stroškov, ki mu za pridelovanje in življenje naraščajo od leta do leta. Vrh tega prihajajo nad kmeta razne uime in kužne bolezni, ki mu še to odneso, kar bi mu moralo ostati.

Če pogledamo na minulo leto, imamo le slabe spomine. Zato pa na pragu novega leta nujno želimo, da zasijejo tudi za kmeta boljši časi in da mu prinese novo leto kaj boljega.

V teh upih je misliti bolj ko kedaj na to, da času primerneje kmetujemo. Naš gospodarski načrt bodi tudi v novem letu ta, da pridelujemo pred vsem več krme in da zboljšujemo našo živinorejo in našo prasičjorejo. Obilna krma bodi podlaga našemu gospodarstvu, kajti z njo se povzdigne živinoreja in naše poljedelstvo.

Bodimo razen tega varčni in ne zanašajmo se preveč na tujo pomoč in na podpore. Držimo se gesla: „Pomagaj si sam in Bog ti pomore“. Toraj samopomoč! Kar ne zamoreš sam storiti in sam doseči, tam se združuj s tvo-

ji mi sosedi in išči potrebne pomoči v skupnem delovanju. Tako združno delovanje je prineslo po drugih krajih mnogo dobrega sadu in je tudi pri nas potrebno, ker smo mali posestniki. — Držimo se pa tudi rodne zemlje bolj kakor dosedaj in ne zapuščajmo jo tako lahkoverno. Vzganjajmo naše otroke za dom in ne za tujino.

Ako se bodemo po teh željah ravnali, potem je pričakovati, da pridejo tudi za nas boljši časi, kar iskreno voščimo vsem našim gospodarjem!

—r—

Važen del naše samopomoči!

Današnje razmere zahtevajo od kmeta večjih rok in več znanja, da zamore tekmovati v boju za svoj obstanek in za svoj napredek. Če mu manjka potrebnih moči, mora omagati. Zato je pa važno, da se v svoji stroki kolikor mogoče popolnuje! Nespametno je postavljati se na stališče, da kmetu ni treba poduka. Ravno nasprotno je res! Le s podukom pridemo do tja, da si bodemo vedeli lažje pomagati do primerne kmetijskega napredka. Zaraditega je potrebno, da radi prebiramo kmetijske časopise, da obiskujemo kmetijske tečaje, da pristopamo h kmetijskim društvom in se na ta način stanovsko organizujemo. Posebno važno pa je, da pošiljamo svoje sinove in hčere v kmetijske šole in gospodinjske tečaje. Na ta način bomo največ storili za stanovsko izobrazbo kmetijskih gospodarjev in gospodinj! Po kmetijskih šolah in tečajih naj se navzame kmetska mladina potrebnih nauk, da si bo vedela lažje pomagati pri svojem bodočem gospodarstvu!

V mnogih zadevah je pa sila posameznika prešibka, da bi kaj izdatnega dosegla. Zato je dandanes zelo važno, da si poiščemo zaveznikov pri sosedih, da se združujemo in da iščemo v skupnem delu našo samopomoč! V družbi je moč! To geslo naj prodira zaraditega tudi med nami Dolenjci! Naše kmetske potrebe so dandanes take, da se moramo zblížavati in iskati med seboj potrebne pomoči! Sicer nas stare kolo časa, ki nevdržno hiti dalje in — preko nas, če se ne uklonimo duhu časa in njega potrebam! — Dal Bog, da bi novo leto prineslo tudi v tem oziru mnogo dobrega za našo Dolenjsko!

Sadjarska enketa.

(Posvetovanje zaradi povzdige sadjereje.)

Kakor smo poročali nedavno, vršila se je 1. dec. 1910 pri kranjskem deželnem odboru sadjarska enketa, ki ji je bila naloga proučevati v obče močno zanemarjeno kranjsko sadjarstvo in poročati, kako bi se isto dalo izboljšati čim preje in čim uspešneje. — Zborovalci so bili vsi edini v tem, da je treba zlasti na dve strani zastaviti vse sile, ako hočemo propadlo sadjarstvo dvigniti na tisto stopinjo napredka, ki jo zasluži zaradi svojega velikega gospodarskega pomena. Vse obravnave in sklepi merijo

namreč na to, da je treba I. zboljšati sadni material in 2. ob enem skrbeti za to, da se vpele, razvije in udomači primerna sadna uporaba. Tako se bode potom racijonelne produkcije in potom vreditve konsuma v doglednem času dosegel tudi v sadjarstvu tak vspeh, kakor ga opazujemo pri drugih kmetijskih panogah, ki so veljale še pred malo leti za zanemarjene.

I. Sadna plemena. Kletarski nadzornik g. Fr. Gombač, ki pozna vso našo deželo do zadnjega kottička, jo je razdelil v takozvana sadjarska okrožja, ki se bodo pozneje izpopolnjevala vedno bolj in bolj. Določil je sadna plemena, ki se imajo v posameznih okrožjih najbolj priporočati in širiti. Glede pridobitve in razširjenja enotnega in krajevnim razmeram primerne sadnega materiala (drevja) je podal koncem svojega poročila sledeče predloge:

1. Da se more pridelati in pomnožiti v velikem številu posameznim krajem prikladnih sadnih vrst, trebalo bi napraviti dve ali vsaj eno jako obsežno deželno drevesnico ter razdeljevati le lepa drevesa v prvi vrsti kmetijskim korporacijam in občinam, ki bi morale skrbeti za pravilno razsaditev zlasti občinskih zemljišč in javnih potov.

2. V vsakem okrožju, kjer se namerava vpejati novo ali pa razmnožiti že tam vdomačeno dobro sadno vrsto, bi se morali napraviti pod deželno kontrolo stoječi preskuševalni sadovnjaki ter iz teh nasadov brezplačno razdeljevati cepiče med sadjarje dotičnega okraja.

3. Da se povzdigne kupčija s kranjskim sadjem v tujino, mora se delovati zlasti pri podružnicah in šolskih drevesnicah na to, da se pomnožuje kolikor možno malo vrst ter večinoma le tako sadje, ki se dolgo časa drži, ki prenese dobro tudi najdaljši transport in ki se da tudi tehnično vsestransko porabiti n. pr. za napravo sadnega mošta, za kompot, sušenje itd.

II. Sadne vrste. Strokovni učitelj g. Zdolšek je obširno poročal, po kateri poti bi bilo hoditi, da bi se s časom določile sadne vrste za posamezna sadjarska okrožja, da bi se v tem oziru dosegla enotnost, ki je ravno za vspen razvoj sadjarstva tako krvavo potrebna. Soglasno so se sprejeli sledeči tozadevni sklepi:

1. Vsako leto, v katerem sadno drevje vsaj deloma obrodi, naj se priredijo v posameznih krajih sadne razstave manjšega obsega, ki bi pokazale, kaj se da v dotičnem kraju dobrega pridelati in kaj doseči s posameznimi vrstami. Pri razstavah bi bilo vplivati na to, da razstavijo posamezni posestniki večje množine ene vrste kot „vzorec“ pridelanega sadja in ne samo najlepših izbranih komadov. Ta razstava naj ima ob enem tudi namen sadnega semnja.

2. K tem razstavam bi bilo povabiti strokovnjake, ki se jim poveri naloga, da določijo s časom „normalni sortiment“ za deželo. Ti strokovnjaki bi pa morali pri tej priliki tudi proučevati vspehe sadjarstva v posameznih krajih dotičnega okraja in ne, da bi se omejili samo na razstave.

3. Kakor hitro se nabere dovolj zanesljivega gradiva, da se z neko gotovostjo določi najbolj zanesljive vrste, se skliče zopet enketa, ki bi predložen ji material pretresovala in slednjič določila vrste, ki naj se v deželi razmnožijo v veliki meri. S to enketo naj bo združena deželna sadna razstava. — Dokler se ne določi končni „normalni sortiment“, se po daljši debati sklene priporočati in razmnoževati sledeče sadne vrste:

Za Dolenjsko v obče jablane: Mašanger, rmeni bellefleur, Baumanova rajneta. V boljših in najboljših legah: Dolenjska voščenska, Kanadka, Ananasova rajneta in Tafelček. V slabih in bolj suhih legah: Rdeči iz Lož. Hruške: Dielovka, Avranžerca, Liegelovka, Napoleonovka. V najboljših gorkih legah: Zimska dekanka. Za Gorenjsko in Notranjsko se priporočajo nekatere druge vrste. Ker je ta seznam le začasnega pomena, so se vpoštevale samo jablane in hruške.

III. Sadna trgovina. Da bi sadna trgovina dajala na Kranjskem najlepših dohodkov, je več kot gotovo, da je pa ravno ta trgovina pri nas še malo znana, je pa tudi resnica. Vzroka temu poslednjemu dejstvu sta pred vsem dva in sicer:

1. Kranjski sadjarji nimajo za kupčijo primernih enotnih vrst v večji množini, ampak navadno najdemo tudi pri boljših sadjarjih in ugodnih krajih toliko vrst kolikor dreves. — 2. Naši sadjarji v obče ne znajo prirediti sadja za kupčijo. Zato je podal dež. sadj. instr. g. M. Humek koncem svojega poročila sledeče predloge v uvaževanje: V povzdigo trgovine s svežim sadjem na Kranjskem je treba:

1. Izboljšati sadni material (sadno drevje). To naj se doseže z določitvijo primernih kupčijskih sadnih vrst in z doslednim

vzgojanjem in zasajanjem samo teh vrst in pa s preceppljevanjem dobro rastočih dreves slabih vrst.

2. Poučevati sadjarje. Sadjar se mora seznaniti z najpotrebnejšimi trgovskimi zahtevami. Razven pravilne gojitve sadnega drevja, princiči se mora tudi pravilnega ravnanja s sadjem, pred vsem obiranja, sortiranja, shranjevanja, vkladanja in prevaževanja.

3. Pridobiti našemu sadju ime na svetovnem trgu. To se bo doseglo potom reelnih trgovskih zvez in potom sadnih razstav.

4. Prirejati domače sadne razstave združene s sadno prodajo. Proučiti je treba, kako bi se vpejali sadni semnji.

IV. Domača sadna uporaba. Noben pridelek se pri nas tako slabo ne uporablja kakor ravno sadje; to nam kaže vsako dobro sadno leto. Posebno je prišlo popolnoma ob veljavo sušenje sadja. Popolnoma je neznana med priprostim ljudstvom najraznovrstnejša uporaba sadja kot sadne konzerve, sadni soki itd. Na podlagi jako stvarnega poročila je podal strok. učitelj g. Zdolšek sledeče misli v presojo: Domača uporaba sadja se naj skuša dvigniti.

1. S praktičnimi kletarskimi tečaji za napravo sadjevca.

2. Za razširjenje sadjevca naj se dela reklama.

3. Za sušenje sadja je treba prirejati praktične tečaje, ki bi bili v zvezi s tečaji za ukuhanje sadja in če so razmere ugodne, tudi s tečaji za napravo sadjevca. Taki tečaji naj bodo tri- do štiridnevni kakor na Nižjeavstrijskem in bi morali biti potovalni. Prirejajo naj se tudi po mestih, pred vsem v Ljubljani, ker so taka središča najboljši odjemalci sadja in dokler ne privadimo mestnih prebivalcev na sadne konzerve, se bodo te le težko udomačile na deželi.

4. V gospodinjskih šolah se naj polaga največjo važnost na domačo uporabo sadja.

V. in VI. Sadna industrija in sadjarske zadruge. Zadnji dve točki dnevnega reda je združil poročevalec g. Rohrman v eno celoto in razvil mnogo lepih misli, vrednih vsega uvaževanja. Sadna industrija je pri nas mogoča skoraj edino le na podlagi združništva. Pa tudi uspešen razvoj sadne kupčije je odvisen v prvi vrsti od dobro zasnovanih in pravilno poslujočih zadrug. Vprašanje je le, ali naj se ustanovi najprej v Ljubljani deželna sadjarska zadruga, ki naj bi takorekoč rodila zadrugopodružnice po deželi, ali naj se osnujejo krajevne zadruge najprej po deželi, koder so za to ugodna tla. Ko bi število teh zadrug zadostno naraslo, bi se šele osnovala centrala v Ljubljani, ki bi jo potem podpirale in zalagale zadruge po deželi. Vsekako je treba pri snovanju sadjarskih zadrug največje previdnosti in se mora vsa zadeva pred vsem dobro proučiti. Poročevalec je predložil enketo sledeče resolucije, ki so se sprejele soglasno:

1. S poukom naj se pripravljajo tla za osnivanje sadjarskih zadrug.

2. Šola na Grmu naj se opremi z vsemi potrebnimi pripomočki za industrijsko uporabo sadja.

3. Delati je na to, da se sčasoma osnuje v Ljubljani osrednja sadjarska zadruga v zvezi s sadno trgovino in sadno industrijo. — Ako se izpeljejo vsi ti načrti, smemo opravičeno upati, da bode napočila tudi za kranjsko sadjarstvo boljša doba, da bodo v doglednem času zginile s površja pragozdom podobne sadne gošče in da bo delavno slovensko ljudstvo tudi sadno drevje jelo prištevati med kulturne rastline, ki le tedaj dajejo zadovoljiv dohodek, ako se obdelujejo in oskrbujejo racijonelno.

Kočevsko nasilstvo.

Človek bi mislil, da smo Slovenci vsaj na Dolenjskem lahko mirni radi najdražjih svojih svetinj — svoje vere in narodnosti. Da temu ni takó, nam spričujejo zadnji žalostni dogodki na Kočevskem.

Pred stoletji so bili iz Nemčije naseljeni na slovensko ozemlje na Dolenjskem nekateri bivalci, kjer so se s slovenskimi sosedi razmnožili in se ustanovili po krajih, ki se zdaj imenujejo Kočevsko ali kočevska deželica. Odkar se je narodna zavest bolj širila med avstrijskimi narodi, čutili so se tudi Kočevarji kot del velikega nemškega naroda. Tega jim ne zamerimo in jim privoščimo vse pravice, ki jih nemoteno uživajo takó v cerkvenem kakor v državljanskem obziru. Kočevarji imajo v cerkvi, šoli in uradu — povsod zavarovan svoj nemški jezik (dasi oni govore le zeló pokvarjeno narečje, katerega pristni Nемец niti ne razume). Njihovim sosedom Slovincem ne pride niti na um, da bi jim kratili te naravne in državljanske pravice.

Znano je, da biva še zdaj po vsem Kočevskem mnogo Slovencev, kar pričajo že imena. Nekateri so se spojili s Kočevjarji ter zatajili slovensko narodnost, osobito v prejšnjih časih, ko še ni bila probujena narodna zavest. — Ko se je otvorila železnična proga do Kočevja, odprla je pot tudi drugim ljudem, ki so iskali zaslužka v novem premogokopu. Marsikateri slovenski rojak se je rajši podal na delo v domači deželi, nego da bi kruha iskal po tujih krajih. Z ozirom na dejstvo, da kočevski možaki rajši krošnjarijo po svetu, česar so zelo navajeni, je umljivo, da ni dovolj domačih premogokopov, zato so se morali vsprejemati od drugod. Tako je okrog kočevskega mesta narastlo število slovenskih rodbin, katere že štejejo na stotine.

In za te raztresene Slovence kaj storiti, da se ohranijo zvesti svoji veri in svojemu jeziku, je že skrajni čas. Vsakemu rodoljubu je jasno, da je treba ljudi organizirati, pomagati jim k večji izobrazbi, k samozavesti ter h gospodarski neodvisnosti. To se najlože dosega s primernimi društvi.

Kapelan Kopitar, delujoč v dušnem pastirstvu obširne kočevske župnije, je spoznal, da so slovenski rojaki ondod zapuščeni v duhovnem in narodnem obziru.

Zato osnuje „slovensko izobraževalno društvo“, da bi njegovi rojaki imeli središče, kjer bi se mogli zbirati, poučevati, čitati in razvedrovati se po domače. V prvi vrsti želi kapelan kot dušni pastir ljudem postreči z oznanovanjem verskih resnic v domačem jeziku, ker ne umejo nemških propoved v župni cerkvi. Da je udaril na pravo struno, svedoči dejstvo, da slovenski verniki v vedno večjem številu hodijo poslušat nabožne govore . . .

A kaj store kočevski zastopniki nemške kulture. Pritisnili so si pečat grdega nasilstva na svoje čelo. Novega leta dan so napadli mirno se zbirajoče Slovence v „izobraževalnem društvu“ pri posestniku Ivanu Rus v Dolgi Vasi (Grafenfeld). Kakor poročajo listi, je kočevska drubal surovo napadla Slovence, suvala jih in obrcala, pljuvala jim v obraz, obmetavala jih z gnjilimi jajci, z ledenimi kepami in kamni. Vsakega Slovenca so nahrulili s huronskimi klici: „hajl — ab-cuk — bindiše pakaš — nider mit den Kranarn“ in kar je sličnih izrazov . . .

Največ je pretrpel kapelan Kopitar, ki je ves ometan s snegom in premočen komaj dospel v društvo. Zveržili so mu tudi očala in poškodovali ga na očesu. — Ko so se Slovenci vračali na svoj dom, se je ponavljalo jednako pobalinstvo. V mestu je bilo ne le mnogo radovednežev, nego tudi demonstrantov zoper mirne Slovence. Nekaj orožnikov in policajev je vse to videlo. Lahko so opazili tudi osebe iz uradništva, učiteljstva in meščanstva, ki so kazale toliko nasprotstvo Slovincem. Sicer pa bo preiskava že še kaj imen spravila na dan.

Državni poslanec Jarc konstatira v 2. številki „Slovenca“, da je bila deželna vlada opozorjena, da se nekaj namerava v Kočevju in da je dobil okrajni glavar kočevski baron Schönberger nalog, naj vzdržuje red. Preiskava bo tudi pokazala, ali so bile dotične odredbe zadostne.

Novejše vesti poročajo, da kočevski Slovenci še naprej trpe. Kočevjarji odpovedujejo stanovanje nekaterim slovenskim rodbinam, ker so upisane v izobraževalno društvo.

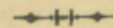
Drž. poslanec Jarc omenja tudi skoro neverjetnega vedenja kočevskega dekana-župnika, ki je baje kapelanu Kopitarju odpovedal hrano in pokazal, da mu slednjega pastirovanje ni po godu.

Iz vsega se vidi, da bosta morali v to zadevo poseči vmes obojni oblastvi — duhovsko in deželsko.

Ako se pomisli, da so n. pr. na Nemškem v Essenskem okrožju slovenski rudokopi za dušno pastirstvo bolj oskrbljeni, nego naši premogokopi na Kočevskem, kliče ta okoliščina po od-pomoči. Zadnje poletje smo čitali v „Domoľubu“, da so se v Münsterski škofiji nekateri nemški duhovniki nalašč zato priučili slovensčini, da morejo imeti za Slovence službo božjo v njihovem jeziku. Nemški duhovniki na Pruskem n. pr. v Hambornu, Gladbeku i. dr. ustanavljajo slovenska rudarska društva sv. Barbare, da se naši rojaki v njih izobražujejo in zabavajo in se jim blagoslovljajo zastave s slovenskimi znaki, in slovenski duhovnik v svoji kranjski deželi bi ne smel istega storiti za svoje rojake? Mogoče, da je kapelan Kopitar napram svojemu župniku formalno zagrešil kako taktično napako, a stvarno je v pravici. Ni dvoma, da bo duhovsko oblastvo primerno oskrbelo za dušno pastirstvo kočevskih Slovencev. Če se v Hambornu na Westfalskem nikdo ne spodtika nad službo božjo v slovenskem jeziku, menda sme tudi kaka kočevska cerkev osrečiti z njo svoje slovenske deže-

lane? — Akopram se ljudsko štetje v Kočevju vrši pod silnim pritiskom, vendar bo zanesljivo pokazalo zadostno število Slovencev . . .

Ni dvoma, da se bo tudi deželna vlada požurila ščititi slovenske rojake v njih lastni domovini.

Politični pregled.

Delegacije, ki so zadnjič zborovale na Dunaju, so se sešle dne 28. decembra 1910 v Budapešti ter zborovale dva dni. — Avstrijsko delegacijo je otvoril starostni predsednik baron Schwegel. Nato si je izvolila predsednika dr. Bärnreiter-ja, podpredsednik pa je izvoljen Poljak dr. Glabinski. Izvršile so se volitve v odseke, katere so pomnožili z odsekom za bosenske zadeve. Slovenska delegata sta izvoljena: dr. Šusteršič v armadni in zunanji odsek, Fon pa v bosanski in peticijski odsek. — Dne 29. dec. je bil v kraljevem gradu sprejem delegacij s prestolnim nagovorom. Nadvojvoda prestolonaslednik Franc Ferdinand je govoril tako-le: „Odkazala se mi je zelo častna naloga, da danes tukaj zastopam Njegovo Veličanstvo. Čustva zveste udanosti previsoki osebi Veličanstva, ki ste jih izrazili, bom Njegovemu Veličanstvu sporočil. Ko pozdravljam v Vaš delokrog spadajoče važno delo, ki ga zdaj začinjate, v imenu Veličanstva, povdarjam najpreje resnično zadoščenje Njegovega Veličanstva, da se naše zunanje razmere razvijajo povsem zadovoljivo. Opirajoč se na svoje aliance in vsled dobrih odnošajev z vsemi velesilami, bo monarhija tudi v bodoče najodločneje nadeževala svoja dozdej uspešna prizadevanja za ohranjenje in utrjevanje miru. Potrebščine vojne uprave za armado so se nasproti lanskemu letu zvišale, kar ima namen, da se končno uredijo posamezne postavke budgeta, vojna mornarica pa potrebuje, da se ji dovolijo večja sredstva, da se spričo tozadevnih priprav vseh drugih velesil vzdrži na višini svoje naloge. Ta kreditna zahteva pa ne bo samo povečala bojne moči naše mornarice, ampak bo tudi gospodarsko korist prinesla. Od Njegovega Veličanstva pooblaščen, da Vam sporočim previsoko zaupanje v Vašo izkušeno preudarnost in patriotično vnemo, želim Vašemu delu najboljšega uspeha in Vas prav prisrčno pozdravljam.“

V drugi seji je bil sprejet trimesečni proračunski provizorij skupnih izdatkov. — Pri tej priliki je delegat dr. Masaryk prijel zunanjega ministra grofa Aehrenthala radi Vašičeve zadeve. Ta časnikar je bil ponarejalec onih listin, ki so v Friedjungovi pravdi igrale veliko ulogo. Vašič je bil v zvezi z avstrijskim poslanštvom v Belemgradu. Srbsko sodišče je Vašiča obsodilo radi veleizdaje na pet let ječe. Vsa stvar ne dela časti avstrijski diplomaciji. Masaryk si pridrži svoja izvajanja za glavno zasedanje, ki se bo začelo z 20. januarjem.

Zunanji minister grof Aehrenthal najbrž odstopi; piše se, da mu bo naslednik grof Berchthold, veleposlanik v Petrogradu, ki je zblížal Avstro-Ogrsko z Rusijo. — Tudi poslanik grof Forgach bo odpoklican iz Belgrada.

Cesar, ki je nekoliko zbolel na lahki influenci, a brez vse nevarnosti, je novega leta dan z lastnoročnim pismom naročil baronu Bienerthu sestavo novega ministerstva. Ministerski predsednik se je v novoletnem tednu posvetoval z raznimi načelniki političnih strank. Listi poročajo sama ugibanja. Veliko je odvisno od nemško-češke sprave v Pragi, ako se doseže, bo ministerstvo po večini parlamentarno, če ne, osnuje Bienerth uradniško ministerstvo. Sumljivo je že to, ker se nič ne govori o Jugoslovanih, kakor bi jih ne bilo. Gotovo pa je, da brez Jugoslovanov ministerstvu ne bodo rožice cvetele. Jugoslovanska delegacija ima za državo koristen in življensko potreben avstrijski program — a vlada ga vedno prezira. — Poljakom se bo ustreglo, par ministrov dobe. Čehom jih tudi ponujajo, a ti nočejo kar slepo kapitulirati. Najbrž ostanejo Čehi in Jugoslovani v dosedanji opoziciji.

Ministerski predsednik Bienerth je poklical tudi dr. Šusteršiča na razgovor, ki je bil 7. januarja. Bienerth je obvestil Šusteršiča o sestavi novega ministerstva, ki da ima le provizoričen značaj, a da bo objektivno. Dr. Šusteršič je sprejel to v znanje in bo poročal „Slovenskemu klubu“. Vse kaže, da bi Bienerth rad obdržal svoj nemški sistem še naprej, ako ga Slovani ne bodo prekrizali. Položaj je skoro jednak kakor koncem l. 1909. Slovani smo pač potrpežljivi. — Do večeraj novo ministerstvo še ni razglašeno.

Bosanska vlada je v Sarajevem imenovala županom Fehim efendija Čurčića, za podžupana pa dr. Mandića in Srba Rista Hadži Damjanovića. A s temi imenovanji niso zadovoljni ni muslimi ni katoličani. Mohamedovci so v ogromni večini pristaši

prejšnjega župana efendija Kulovića, kar so dokazale zadnje volitve; a tudi katoličani so na njegovi strani. Zato se odborniki teh dveh strank 29. decembra niso udeležili slovesnega ustoličenja županov. Novi župan nima večine izvoljenih odbornikov za seboj.

Na Hrvatskem javna politika miruje, ker se sabor snide šele 23. januarja. Pred Božičem se je zbor le konstituiral. Predsednik je dr. Neuman. Izvolili so se tudi drugi odbori. Banu Tomasiću se je toliko posrečilo, da je v tem slučaju osamil najmočnejšo stranko, hrvatsko-srbsko koalicijo, in zveržil vse druge stranke z virilisti v novo večino. Ban je odšel na oddih v Italijo.

V Pragi so se pogajanja med Nemci in Čehi razbila. Slednji so bili zelo spravljivi, celo radikalci so odjenjali. A v zadnjem hipu so pretirane zahteve zopet stavili nemški svobodomiselnici, ki jih Čehi niso mogli sprejeti. Nemci pač v dosedanjem tiru najboljše ribarijo — na škodo slovanskih narodov. — Listi poročajo, da bo bivši minister grof Franc Thun mesto obolega grofa Coudenhova češki cesarski namestnik.

Na Kreti zopet vre. Vrše se obilno obiskana ljudska zborovanja, na katerih zahtevajo združenje z Grško.

V Rusiji so prišli na sled velikim sleparijam pri sibirski železnici. Dozdaj dognane škode je 22 milijonov rubljev.

Nova republika na Portugalskem se ne čuti nič kaj varno. Mnogo vstajnikov je zoper vladu, ker jim ni mogla vsem podeliti mastnih služb. — Monarhisti se tudi gibljejo in zbirajo v svojih klubih. Njih težnje gredo za tem, da se vojvoda Oportski proglašajo za kralja. Monarhistične voditelje vlada zapira.

Španska je imela ministersko krizo, a kralj je poveril sestavo vlade zopet Canalejas-u, kateri je spremenil par ministrov. Liberalni tok za zdaj še ostane. — Dne 7. jan. je kralj Alfonz prišel v Malago. Pri uhođu v guvernerjevo palačo je nekemu civilistu padel samokres, ki se je sprožil ter ranil 2 osebi. Najbrž je bilo namenjeno kralju. Zaprli so anarhista Ruga.

Srednjeameriški republiko Nicaragua in Honduras sta dobili nove predsednike; revolucijsko gibanje se še ni poglelo.

Na Kitajskem se širi uporno gibanje celo med vojaštvom.

Zabavi in pouku.

IV prvi božični noči!

Bilo je decembra meseca, po sedanjih štetvi 24. dne proti večeru, ko sta dva rimska častnika v spremstvu nekaj vojakov in sužnjev v okolici betlehemske izvrševala popis ljudstva, kakor ga je bil zapovedal cesar Avgust. Mlajši častnik, ki je vodil tajniške posle, je bil v najboljši mladeniški dobi in njegovo vpludno občevanje z Judi je stalo v očitnem nasprotju s surovim, žaljivim obnašanjem starejšega častnika. Temu, z imenom Kvadrat, je bilo zaukazano popisovanje nevšečno in bil je zelo slabe volje, ko zapove svojemu oddelku, naj se poda v mesto Betlehem.

Oktavian, mlajši častnik, jaha spredaj, zatopljen v globoke misli. Bil je že več let prideležen vojaštvu v Palestini. Ker je bil zelo nadarjen in izobražen mož in je svoje tovariše, surove vojake, v vsem nadkrijeval, je vzvišena vera Hebrejcev napravila nanj globok utis in mu očarala živo domišljijo s sladkimi upi in prerokbami o pričakovanem Mesiju.

„Vidim“, zakliče Kvadrat, „pred nami starega moža in neko ženo, katera se polagoma pomikata proti Betlehemu. Dajmo ju prehiteti in ju spodbosti k hitrejši hoji. Ti preklicani Judje imajo posebno zabavo, če nas dražijo. Hej! — zareži častnik nad hebrejskim sužnjem, ki je spadal k njegovemu spremstvu — morda je oni stari mož tam Mesija, uprav na potu v Betlehem, da zasede prestol Davidov.“

Hebrejec se radi takih besed zelo prestraši, obstoji ter obrne svoj pogled, poln srda in zaničevanja, v rimskega častnika.

„Morda!“ odvrne suženj, skoči vstran ter naglo zbeži.

„Križan boš, ako te vjamemo“, kriči Kvadrat za njim. „E, pusti ga bežati! — se obrne proti vojaku, ki jo je hotel ubrati za beguncem — saj itak ni vreden niti soli, katero je zavžil.“

„Morda!“ ponavlja tiho Oktavian, in neznano čutstvo zapolje v srcu mladega moža.

Pot je bila ozka in strma. Z nekaterimi koraki prehitel Kvadratov konj ona dva potnika.

„Dragi mož“ — vpraša Kvadrat, „kdo si ti?“ Nagovorjenec se obrne in pokaže svoj obraz poln dobrote in milobe. Spoštljivo pozdravi rimskega častnika in spregovori nekaj besed v hebrejščini, katero je Oktavian razumel.

„Mož pravi“ — prestavi Oktavian, „da se imenuje Jožef in da gre s svojo ženo v Betlehem, da se bo, pokoren cesarjevemu povelju, zapisal.“

„In kako se glasi njeno ime?“ vpraša dalje Kvadrat.

„Priatelj!“ — reče Oktavian Jožefu, „poveljnik želi izvedeti ime tiste, ki se zdi prej tvoja hči nego tvoja žena.“

Ptujec odgovori zopet hebrejsko. „Njeno ime je Marija“, raztolmači Oktavian Kvadratu, „a ona je zelo utrujena . . .“

Surovi stari pagan zamrmra opazko, ki je vznevoljila mladega Oktaviana.

„Mir!“ zapove Kvadrat v rezkem glasu, ki ne dopusti nobenega nasprotja.

Kretnja jezdecev v tem hipu razdeli ptujca. Jožef je ob strani Kvadrata, kateri mu stavi nekaj smelih in neumestnih vprašanj; Oktavian je pa ob strani mlade žene. Njegove ustnice bi rade izrazile misli, za katere pa ne najde pravih besed. Oktaviana se polasti sveto ginjenje in slednjič, poklonivši se jej, spregovori v hebrejskem jeziku:

„O ti, ki se zoveš Marija, kdorkoli si, ne vem, kako čutilo me žene, da bi od tebe izvedel skrivnost svoje osode. O hebrejska hči! čital sem pisma vaših prerokov. V precepu med mojim obupom in njihovimi nadami me prosim v imenu višnjega neba, če imaš kako besedo, ki bi razsvetlila mojo dušo, o izreci jo!“

Mlada žena blagovoljno usliši prošnjo Rimljanovo. Obrne se proti njemu, da je mogel videti njeno obličje. Kdo bi se osmelil popisati krasoto onega nebeškega obraza? Bila je bledkasta, a nek serafinski svit jo je obseval. Deva ni povzdignila očij, a je izrekla z rahlim, sladkim glasom: „Blagor jim, ki so čistega srcá, oni bodo gledali Bogá!“

Po teh besedah se je zdelo, kakor bi Oktavian nič več ne pazil na to, kaj se okrog njega godi. Ptujca sta se od vojaške čete ločila prav pred vrati betlehemskega mesta. Mladi častnik jo je zavil proti svojemu stanovališču ter se podal v odkazano sobo. Od stropa je visela svetilka. Častnik se vsede na svoje ležišče in potegne iz vojaške torbice papirov omot. Ta svitek je vseboval prepis kitic, katere je v Rimu pred nedavnim zložil pesnik, ljubljene Avgustov. Vrstice so razodevale bolj vzvišeno prorokbo, hrepenenje sveta po Bogu, nego priprost slavospev:

„Olkino žezlo bo mir raztegnil nad vzburkano zemljo

In priplavala z néba beloodeta nedolžnost —

Brzo naj minejo leta in dan zaželeni napoči!

V luči prisijaj navzdol, o naródi se deček nebeški!

Oktavian čita pesnitev z vznemirjenim srcem. Zdi se mu kot navdihnjena pesen divne Sibile . . . Prevdarja še dalje izvenredne dogodke minolega dne: odhod iz Jeruzalema; vprašanje Kvadratovo do sužnja; tega smeli odgovor; čarobni utis dveh potnih Hebrejcev na lastno srce, pred vsem pa devo, milejšo kot boginja, čistejšo kot angelj; njeno sladko ime Marija; nadnaravno lepoto njenega obličja; milozvočnost njenega glasu kakor z nebeških višav; njene čarobne besede, ki so mu segle v dno duše in odgnale oblake nevere, dvoma, greha in otožnosti, s katerimi je bila obdana. Čudno čutstvo, da je njegova osoda odločena in da se mu bliža smrt, preveva njegovo notranjost.

Hipoma se vzdigne. Davno že je tema nastopila; okoli polnoči mora že biti — a kaj je to, se-li ne žari? Hiti na streho in se ozira okrog. Čuden nebeški svit pokriva zemljo. Z dalje se razlega nebeška harmonija. Na uho mu udarijo besede: „Mir na zemlji ljudem, ki so dobre volje!“

Začuden se mladi Rimljan vrne v sobo. Komaj verjame svojim čutom. A globoki mir, ki se polasti njegove duše, tajna neizrekljiva radost, ki ga preveva, in zavest, da ga blagoslavlja istiniti Bog, razpršé kmalo vso bojazen in domišljijo.

Božji mir Oktavijana ni več zapustil. Dva meseca po dovršenem popisu ljudstva je prominol. Zadnja njegova beseda je bilo ime tiste, katero je bil srečal pri Betlehemu. Zaspal je v Gospodu z vzdihljejem: „Marija.“

Med njegovimi pismi so našli papirov svitek. Na tem so bile z dnem, ki je istoveten z našim 24. decembrom, od njegove roke zapisane po hebrejsko besede: „Blagor jim, ki so čistega srcá, oni bodo gledali Bogá!“ In nekoliko bolj spodaj ime, ki ga je izrekel ob zadnjem vzdihljeju: „Marija!“

Po J. O' Conner-ju Podgorjanski.

Dopisi.

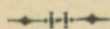
• Iz Kandije. (Lepo božičnico) so napravili gg. Usmiljeni bratje v Kandiji svojim bolnikom ob navzočnosti povabljenih gostov. V to svrhu je bila bolniška kapelica svečano ozaljšana. Na-

ravnost čarobno-okrašeno je pa bilo božično drevo, ki se je lesketalo v obilnih električnih lučicah in je bilo obloženo z vsakovrstnimi mičnimi predmeti in primernimi darovi za bolnike. — Ko si občudoval to lepoto na eni strani in na drugi strani zopet videl došle bolnike, vsacega s svojim betežnim križem, ki so se zbirali pri ljubkih jaslicah pod božičnim drevesom in danes celo z radostnim licem in srcem, moral si biti presunjen notranjih utisov. Če nikoli poprej, moral si pri tem opazovanju razumeti besede Izveličarjeve: „Pridite k meni vsi, ki ste obteženi itd.“ in zopet: „Prišel sem, da bi vse potegnil na-se.“ „Prinesel sem vsemu svetu mir, ljubezen in veselje.“ Ko je mešan zbor obstoječ iz odličnih novomeških in kandijanskih gospodov in gospic s spremljanjem harmonija in gosli precizno odpel božično „Sveta noč, blažena noč“ je stopil pred oltar preč. g. župnik Dolinar, ki je s priprostim toda v srce segajočim govorom razlagal pomen in začetek jaslic in božičnega drevesa, lučic in darov. Z njemu lastno prisrčnostjo se je zahvaljeval preč. g. župnik g. P. priporju in gg. Usmiljenim bratom, preč. g. kuratorju bolnice ter gg. zdravnikom, gostom in dobrotnikom in vsem-vsem, ki so pripomogli bolnikom k tolikemu božičnemu veselju. Seveda tudi dobrih pevcev in godcev ni pozabil. Posebno je pa navduševal bolnike k hvaležnosti. Pa tudi vsem navzočim je priporočeval hvaležnost kot eno najlepših čednosti izmed lučic na božičnem drevesu nasproti Večni luči, Božjemu detetu za njegove milosti in dobrote za odrešenje naše, kojemu začetek je bilo njegovo včlovečenje — rojstvo v jaslicah. —

Po odpetju božičnic sta nas razveselili še dve deklamaciji. Eno je izvrševal neki otrok-bolnik, a drugo je predlagal znan skladatelj nabožnih pesmic Usmiljeni brat g. Fr. Gervazij. Na to se je med spretnim igranjem orkestra pričelo z razdeljevanjem božičnih darov bolnikom. Zares lepa, blažilna in ob enem tolažljiva božičnica, ki gane človeka, če tudi bi imel kamenito srce. Vsa čast občeprijubljenim gg. Usmiljenim bratom, ki z največjo požrtvovalnostjo in ljubeznjivostjo strežejo in pomagajo bolnikom in jih tolažijo. Zato opravičeno prav toplo priporočujemo njihov občekoristen zavod v nujno in izdatno podporo. „Kdor hitro da, dvakrat da,“ pravi pregovor. Ravnokar so namreč zaradi pomanjkanja prostorov bolnišnico vzdignili za eno nadstropje, ter z vso praktično opremo uredili tako, da bode možno več bolnikov sprejemati. In takšna prizidava stane veliko kronc. Letošnje poročilo, ki se nahaja že v tisku, bode to dejstvo potrdilo in pokazalo velik napredek v teku 17. let s podobami starega in sedaj prenovljenega poslopja. Tudi lepe razglednice s prenovljeno hišo se dobé že v bolnici. —

Konečno želimo tej bolnišnici za novo leto, da bi jej Bog ohranil vse dosedanje dobrotnike ter obudil tisočero novih usmiljenih in darežljivih src, da bi zamogla še s tem večjim vspehom izvrševati svojo težko in trudapolno človekoljubno nalogo v prid revežem-bolnikom.

Canonsburg Pa. 7. decembra 1910. — Prosim, da priobčite ta dopis v prijubljenih nam Dolenjskih Novicah iz tukajšne slovenske naselbine. Canonsburg je prav lično mesto, ki šteje nad 10.000 prebivalcev vsakovrstne narodnosti. Slovenci so se jeli naseljevati tu že 1888. l.; takrat je bilo par samcev, a do danes je narastla že precej velika slovenska naselbina, ki šteje 22 družin in čez 200 samcev. Večina tukaj živčih Slovencev je zaposlena v premogokopih, v rovih od Pittsburg Col Comp. V poletnem času je delo dokaj redno in dobro, ali po zimi, ko voda zamrzne, zamrznejo tudi parni in električni stroji zgoraj omenjene družbe ter čakajo gorke spomladi. Nekaj naših rojakov je zaposlenih pa tudi po raznovrstnih tovarnah ter imajo nepretrgano delo po zimi in po leti. Na društvenem polju tudi še precej dobro napredujemo. Imamo namreč 3 podporna društva, ki se prav lepo razcvitajo, kar kaže, da vlada med nami lepa sloga. Sklenem ta moj skromni dopis ter vam pošljem naročnino. Ob enem vam pošljem tudi tri nove naročnike ter želim, da bi vsak čitatelj ali čitateljica Dolenjskih Novic pridobil za novo leto enega ali dva naročnika. Potem bi Dolenjske Novice dospale kmalo do zaželjenega cilja ter izhajale kot tednik. — John Koklič B 276.

Domače in ptuje novice.

Shod sodalitatís SSi Cordis Jesu za novomeški dekanat bo dne 17. t. m. v Prečini, točno ob 10. Obravnavala se bo ista tvarina kakor na shodu dekanov dné 25. t. m. v Ljubljani.: Glej Škof. list 1911. I. 3.

Deželni glavar Fran pl. Šuklje se je več dni mudil na Dunaju, kjer se je v ministerstvih obravnavalo mnogo za našo deželo važnih stvari. — Tudi deželni odbornik dr. Lampe se te dni bavi na Dunaju. Deželnega glavarja je 7. jan. sprejel ministerski predsednik v avdijenci. Glede melioracij na Kranjskem se je doseglo popolno sporazumljenje med vlado in deželnim odborom.

Osebné vesti. Č. g. Janko Barle, prebendar prvostolnice v Zagrebu, je imenovan za člana Hrv. deželne komisije za varstvo umetnih in zgodovinskih spomenikov. — Postajenačelnik v Škofji Loki g. Karol Ogorevec je imenovan za oficijala. — Finančni komisar v Novem mestu g. dr. Mühleisen pa za finančnega tajnika v VIII. činovnem razredu. — Inspektor je postal železnični stavbni nadkomisar g. Alfred Chat v Novem mestu.

Mestna hranilnica v Novem mestu. V meseeu decembru 1910 je 249 strank vložilo 84.360 K 16 h, 214 strank vzdignilo 106.526 K 90 h, 307 strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 23.820 K, menic se je eskomptovalo za 117.065 K. Stanje vlog 3.573.196 K 81 h. Denarni promet 539.384 K 28 h. Vseh strank bilo je 1.219.

Iz statistike mestne župnije. L. 1910 je umrlo v Novem mestu 60 oseb. Rojenih je bilo 53. Porok je bilo 14.

Odvetniška zbornica objavlja imena na Kranjskem poslujočih advokatov. V Ljubljani jih je 29. Na Gorenjskem so 4. Na Notranjskem je 1. Na Dolenjskem pa so: V Litiji dr. Jamšek Janko, V Novem mestu dr. Globevnik Josip, dr. Schegula Jakob, dr. Slanc Karol, dr. Žitek Vladimir. V Črnomlju dr. Šturm Karol. V Kočevju dr. Golf Franc. V Krškem dr. Mencinger Janez.

V okrajni cestni odbor novomeški sta od deželnega odbora imenovana gg. Josip Dular, dež. poslanec v Jurki vasi in posestnik A. Beg v Zgornji Sušici.

Smrtna kosa. V Zagorju ob Savi je novega leta dan umrl g. Josip Čerin, nadučitelj v p. imejitelj zaslužne kolajne; oče kapelnika dr. Josipa Čerin in župnika Karola Čerin. Pokopali so ga 3. januarija ob mnogobrojni vdeležbi. — V Velikih Laščah je 28. decembra umrl g. Matija Hočevar, župan, poštar v p. in veleposestnik. — Naj v miru počivata.

Za belokranjsko železnico je političen obhod razpisan od 7. febr. dalje.

Zborovanje. O včerašnjem velezanimivem shodu zaupnikov in kmečke zveze obširno poročilo prihodnjič.

Častni občan v Žužemberku je bil imenovan g. K. Zavodnik. **Stoletni jubilej** je praznoval frančiškanski samostan na Kostanjevici pri Gorici dne 8. januarija. Kakor znano se ondi nahaja tudi grobnica francoske kraljevske rodbine burbonske.

Rokodelsko društvo je dne 6. januarija v svojem domu priredilo lično božičnico, kateri je prisostvovalo mnogobrojno občinstvo. Želeti pa je, da se poslušalci pri resnoslovesnih prizorih ne smejejo.

Ljudsko štetje po naših obmejnih krajih se izvršuje, kakor trdijo poročila, povsod v kvar Slovincem. — Na Koroškem se je poverilo štetje večinoma učiteljem, ki so naši strastni nasprotniki. — V Trstu in Gorici upisujejo vse slovenske uslužbenice za Italijane. Nasprotniki po mestih niti naznanilnih pol nočejo izročiti slovenskim strankam. Slovenski odbori za ljudsko štetje bodo imeli veliko posla, da rešijo vsaj večini naših ljudi slovenščino kot občevalni jezik.

V bolnico Usmiljenih bratov je bilo meseca decembra sprejetih 123 bolnikov. Od novembra jih je bilo ostalo 81, skupaj 204. Iz bolnice odpuščenih je bilo tekom meseca 82 ozdravljenih, 31 zboljšanih, 13 neozdravljenih, 4 so umrli, 74 jih je ostalo v oskrbi. Tekom l. 1910 je bilo sprejetih 1643 bolnikov, od l. 1909 jih je bilo ostalo v oskrbi 93, skupaj 1736. Iz bolnice odpuščenih je bilo tekom leta 1088 ozdravljenih, 399 zboljšanih, 129 neozdravljenih, 46 jih je umrlo, 74 jih je ostalo v oskrbi. V preteklem letu se je število sprejetih bolnikov v primeri z prejšnjimi leti nekoliko zmanjšalo vsled prizidavanja in preureditve bolnice, ki bo zdaj urejena po najmodernejšem sistemu.

Občni zbor „Ljudske knjižnice“ v Šmihelu pri Novem mestu se vrši v nedežo 15. t. m. v kaplaniji v Šmihelu po popoldanski službi božji. Članice in člani se uljudno vabijo.

Spremembe na srednjih šolah. — Blizo 3 leta trajajo neprenehoma spremembe na srednjih šolah. Poučni načrti so predelani, novi tipi srednjih šol ustvarjeni, za poučevanje, izpitavanje in klasifikacijo so dani novi predpisi, da bi se vršil pouk na bolj zdravi in nadarjenosti učencev bolj primerni podlagi. Ako pa res želi ministerstvo za pouk razmere na srednjih šolah zboljšati, mora pred vsem zato skrbeti, da se bodo srednješolski kandidati pod vodstvom vseučilišnih profesorjev bolj pripravljali za srednje-

šolsko pedagogiko kakor za abstruzne teorije, ki nimajo za pouk in vzgojo na srednjih šolah nobene vrednosti. Pred vsem pa mora potihnuti narodnostni boj na vsučeliščih, da se posvetijo slušatelji učenju, ne pa prepiru, mirnemu delovanju, ne pa ščuvanju. — Druge spremembe pa se tičejo počitnic. V tekočem šolskem letu dobijo učenci prvič semestralne izkaze 31. januarja, drugi dan pa, 1. februarja, se prične drugi semester. In tako ne odpadejo samo semestralne počitnice ampak tudi sobota pred Binkošti in terek po Binkoštih, kot prosta dneva, da se nadomestijo podaljšane velike počitnice. Najnovejša pa je pouk v streljanju na srednjih šolah, ki se bo začel vsako šolsko leto in bo trajal do konca maja. Udeležba je prosta za učence (na gimnazijah) sedmega in osmega razreda. Streljanje se bo vršilo ob sobotah popoldne. Puške in strelivo preskrbi c. kr. ministerstvo za domobranstvo.

Božičnica v Cesarice Elizabete bolnici v Novem mestu se je prav slovesno obhajala. Mil. g. prošt dr. Elbert je na kratko razložil pomen božičnega drevesa, a primarij dr. Defranceschi se je zahvalil vsem prijateljem in dobrotnikom zavoda. Usmiljenke so zapele nekaj lepih božičnih pesmic, in nekdanje gojenke zavoda so prav lepo deklamovale. Konečno so se obdarovale vse bolnice s pecivom in ubožnejše tudi z raznimi darili.

Ločitev zakona. Bivši župan ljubljanski Ivan Hribar se je sodno ločil od svoje soproge Milice. Gospa je bila dolgo zelo obzirna napram soprogu.

Umrli je Mihael Paulič v Cegelnici pri Novem mestu, občeznani in spoštovani posestnik in gozdni čuvaj, ki je bil naročnik našega lista od njegovega začetka in sobotnega Slovenca. Bil je povsem naš mož, kremenitega značaja, vrl in ljubeznjiv človek. Naj v miru počiva!

Trgovina z dekleti iz Kranjske v Severno Ameriko.

Sobotni ljubljanski uradni list „Laibacher Zeitung“ piše pod zgorajšnjim naslovom sledeče:

Kakor piše glavna tajnica avstrijske lige zoper trgovino z dekleti, namreč gospa Celestina Truxa v listu „Auswanderer“, cvete med Kranjsko in Severno Ameriko ne ravno neznatna trgovina z dekleti, ki ima svoj izvor v kranjskih naselbinah Pueblo v državi Kolorado in Kleveland v državi Ohio. Med tem ko v večina severoamerikanskih državah krčmarjem ni dovoljeno imeti ženske za postrežbo, imajo Kranjci v zgoraj omenjenih naselbinah to prednost, da smejo imeti njihovi „saloonkooper“ (krčmarji), ki so navadno tudi Kranjci, ženske za postrežbo, ker imajo večinoma tudi takozvane „boarding-hause“ (jedilne hiše), v katerih dobe njihovi rojaki za primeroma nizko povprečno ceno hrano, stanovanje in perilo. Vvoz deklet se navadno vrši tako-le: Krčmar vpraša vsakega novodošlega gosta, ki hoče biti pri njem na hrani in stanovanju, po njegovi rodbini in drugih njegovih zasebnih zadevah, poizveduje po razmerah v njegovi domači vasi, pri čemur se zanima zlasti za to, če je tam kaj lepih deklet. Ako so novodošlemu gostu znane taka dekleta, jim ponudi krčmar denar za pot na posodo, ki si ga bodo potem pri njem odslužile. Ponudba dekletu, za katerega je na ta način poizvedel, se izvrši ali pismeno ali pa še večkrat ustmeno po posredovanju kake tretje osebe v domovini, ki skrbi potem tudi za neovirano pot v Ameriko. Pot, ki jo nastopajo navadno dolensjska kmetska dekleta v severno Ameriko, gre čez Inomost in Švico-Marseille, kjer se dekletom, ki gredo baje k svojim sorodnikom, ne napravljajo nobene težave, če tudi nimajo, kakor je v večini navada, nobenih potnih listov.

Da so dekleta izpostavljena marsikaki nevarnosti, je umevno. Včasih se pač zgodi, da se to ali ono dekle poroči s kakim rojakom ali si tudi tako prihrani lepo svoto denarja, mogoče tudi domov kake krone pošlje; taki izredni slučajji krožijo potem po domovini in tako pripravijo potem kako še omahujočo do tega, da se poda v neznanu ji tujino, kjer se žalibog najčese ne le pogrezne v brezno razuzdanosti, ampak, ker mlada lica le prehitro izginejo, tudi v največjo bedo in revščino. „Mogoče,“ tako zaključuje gospa Truxa svoja izvajanja, „najdejo te vrstice tudi na Kranjsko svojo pot in povzročijo pri kompetentnih faktorjih pri tem mislim predvsem na okrajna glavarstva in župnike na deželi, ki zamorejo vsled svojega velikega vpliva na kmetsko prebivalstvo največ doseči, da bodo skrbeli za tozadevna pojasnila pri ogroženih dekletih in njihovih svojcih.“

Ker se ta vest tiče zlasti nas Dolencjev, zato jo objavljamo v svarilo našim dekletom, ki le preveč tiše v Ameriko.

Gre se za ponos našega slovenskega dekleta, obenem pa jo hočemo s tem obvarovati časne in gotovo tudi večne nesreče. Dolensjska dekleta, ne silite preveč v Ameriko v svojo lastno pogubo!

Gospodarske drobtine.

— **Naročila na modro galico** sprejema kmetijska podružnica novomeška do 31. januarja t. l. Prosimo naša županstva, da razglase običajnim potom oddajo galice, da nabirajo naročnike kakor v prošlih letih in da pošljejo nabiralne pole z aro vred pravočasno kmetijski podružnici v Novem mestu. Modra galica se bo oddajala le v celih vrečah po 50 kg in po 100 kg. Vsak kdor jo naroči, naj plača aro v znesku 10 K. — Splošna je sodba, da se je lani premalo in preslabo škropilo in da je tudi tej okolnosti pripisovati slabi vspeh lanske letine. Ni čuda, če se je v obče premalo škropilo. Kmetijska družba je skrajja oddala po 17 vagonov modre galice na leto, zadnja leta pa le 10. Oslabljenost trtje bo letos z vso pazljivostjo škropiti in obdelovati, da se zopet opomore.

— **Deželna postaja za plemenske prasiče na Grmu** ima 1 mrjasca in 4 svinje požlahtnjene nemškega plemena. Živali se odlikujejo po svoji velikosti, po ugodnih telesnih oblikah in po svoji utrjenosti. Mrjasec se rabi tudi za vnanje svinje, ki so zanesljivo domače reje in popolnoma zdrave.

— **Živinska kuga na gobcu in parkljih** razsaja že po vseh avstrijskih deželah, dalje na Ogrskem, na Hrvaškem in v Bosniji. Največ kriva temu razširjanju je zanikernost tistih posestnikov in prekupcev, ki niso kuge pri svoji živini takoj naznanili. Da se pri nas kolikor mogoče obvarujemo te nevarne kuge, je vsak sum ali pričetek kuge nemudoma naznaniti županstvu ali pa bližnjemu živinozdravniku. Kdor bi tega ne storil, se kaznuje z zaporom do dveh mesecev ali z denarno kaznijo do 600 K. Kdor bi malomarno raztrosil kugo med drugo živino, se še veliko ostreje kaznuje. Nasprotno se pa delijo premije osebam, ki pripomorejo s pravočasnim naznanilom, da se omeji preteča nevarnost. — Te premije znašajo po 10 do 20 K.

— **Kmetijska tečaja v Vavtvasi in v Žužemberku** se vršita v nedeljo in ponedeljek dne 22. in 23. januarja s sledečim sporedom: 1.) V Vavtvasi. Dne 22. januarja v nedeljo dopoldne po deseti maši: Umetna gnojila in pridelovanje krme (ravnatelj Rohrman); popoldne ob 3. uri: O gospodarskih zadrugah (komisar dr. Pogačnik) in o živinoreji (strokovni učitelj Planinšek); v ponedeljek 23. januarja, dopoldne ob 9. uri: Vinarstvo (nadzornik Skalicky); popoldne ob 2. uri: Sadjarstvo (strokovni učitelj Zdolšek). — 2.) V Žužemberku. V nedeljo dne 22. jan. popoldne ob 3. uri: Vinarstvo (nadzornik Skalicky); sadjarstvo (strokovni učitelj Zdolšek); v ponedeljek 23. januarja, dopoldne ob 9. uri: Umetna gnojila in pridelovanje krme (ravnatelj Rohrman) in o gospodarskih zadrugah (komisar dr. Pogačnik); popoldne ob 3. uri: Živinoreja (strokovni učitelj Planinšek). Vabimo naše gospodarje, da se prav mnogoštevilno udeleže tečaja.

— **Kmetijski tečaj v Škocijanu** se vrši 29. in 30. januarja. Natančnejši spored prinesemo prihodnjic.

— **Sprejem v viničarski tečaj na Grmu.** Kmetijska šola na Grmu priredi za mladeniče iz vinorodnih krajev, ki se hočejo praktično izvežbati v vseh potrebnih vinogradniških in trtničnih delih, praktičen viničarski tečaj, ki bo trajal od 15. febr. do 31. oktobra 1911. V tečaj se sprejme šest učencev v starosti od 16 let naprej. Viničarski učenci dobe brezplačno hrano in stanovanje in v denarju po 10 K na mesec. Prošnje, ki jim je priložiti krstni list, oziroma domovnico, je vložiti pri ravnateljstvu šole zadnji čas do 15. januarja 1911.

— **Mlekarna na Grmu** sprejema naročila na mleko in surovo maslo. Pri oddaji masla se jemljejo v poštev pred vsem naročniki za mleko. Mleko se oddaja po običajni ceni 16 h za liter in se prinaša na dom. Surovo maslo se oddaja po 3:20 K kilo. Naročila se sprejemajo po razmerju dobavljenega mleka.

Loterijske številke.

TRST,	31. decembra	86	34	26	48	23
GRADEC,	7. januarja	52	84	87	8	38

Gostilna v zvezi s kovačnico

se odda takoj v najem. — Poizve se v graščini Otočce, pošta Št. Peter pri Novem mestu. 266-2-2

Dražbeni oklic.

E 759/10 E 798/10
8 13

a) Dne 17. januarja 1911 dopoldne ob 11. uri bo pri spodaj ozna-
menjeni sodnji dražba zemljišča vlož. št. 536 k. o. Kandija, obstoječega iz
hiše št. 52 v Šmihelu, svinjaka, drvarnice in vrta.

b) Dne 27. januarja 1911 dopoldne ob 10. uri pa na licu mesta
v Hrastju št. 7 zemljišče vlož. št. 139 in 51 k. o. Hmelčič, obstoječih iz hiše
št. 7 v Hrastju z gospodarskim poslopjem, vrta, 8 njiv, 2 gozdov, 1 vinograda
s hramom in pritikline, obstoječe iz 2 jarmov, 2 vil, 1 lopate, 1 voza, 1 dvo-
kolnice, 1 brane, 1 pluga, nekaj škope, mrve in slame.

Nepremičninam je določena vrednost ad a) 4320 K, ad b) 5462 K 22 h,
pritiklini pa 68 K 60 h.

Najmanjši ponudek, pod katerim se ne bo prodalo, znaša ad a) 2160 K,
ad b) ki se bodo prodajale po posameznih parcelah, pa $\frac{2}{3}$ naslednje po-
sameznim parcelam določene cenilne vrednosti. Njive parc. št. 2063 = 500 K,
2060 = 400 K, 2046/4 = 15 K, 1952 = 220 K, 1940 = 250 K, 2101 = 500 K,
2133 = 400 K, 2151 = 500 K, gozda parc. št. 2162/9 = 530 K, 1924/7 = 80 K
in vinograd parc. št. 2162/4 z zidanico 340 K.

Dražbene pogoje in listine, tičoč se nepremičnin, zamorejo tisti, ki želé
kupiti, v izbi št. 5 te sodnije pregledati.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. II.,
dne 27. grudna 1910.

8

Zahvala.

7

Vsem p. n. prijateljem in znancem izrekamo za njih
izraze sočutja in tolažbe ob smrti našega nepozabnega so-
proga, oz. očeta in tasta, gospoda

Josipa Žabkar,

c. kr. okr. gozd. v p.

najiskrenejšo zahvalo, posebno preblagor. gosp. c. kr. sod.
nadoficijalu Milaucu za prvo pomoč, p. n. gosp. zdravnikom,
preblagor. c. kr. gozd. komisarju g. Urbasu in g. c. kr.
okr. gozd. Ahačiču, slav. voj. vet. društvu in sl. mešč. garde
godbi, sl. dol. pevsk. društvu za krasni žalostinki, preč.
duhovščini, cenj. c. kr. okr. gozdarjem za krasni venec in
vsemu občinstvu, ki je nezabnega pokojnega spremilo k
zadnjemu počitku.

Žalujoči ostali.

Pozor Živinorejci!

Naznanjam tem potom, da imam že več let v zalogi Barthel-
novo klajno apno garantirano 40—42%, katerega prodajam

à 1 klg	0.36 v
5 " naenkrat à 1 klg	0.32 "
25 " " " 1 "	0.28 "
50 " " " 1 "	0.25 "

tako da se dobi primerno ceneje kakor naravnost iz Dunaja, ker
pri malih naročilih blaga vozina preveč zdraži. — Ravno tako
imam tudi vedno v zalogi „Mastin“ kot priznana najboljši za pra-
šičjorejo. — 1 zavoje 50 v, 5 zavojev naenkrat 2 kroni. —
Poštna naročila se točno izvršijo.

J. Picek,

poprej A. Pauser, Novomesto — velika zaloga železnine
in špecerije.

Prodaja stavbišč.

Ob cesti proti Grmu se prodaja od šolskega posestva
več stavbišč. Natančnejša pojasnila daje : : : : :

(11) ravnateljstvo kmetijske šole na Grmu.

Oženjenega hlapca,

ki bi bil pri voljah in kojega žena bi stregla prasičem, išče
ravnateljstvo kmetijske šole na Grmu. : : Plača po dogovoru.

Svarilo!

Schicht-ovo milo je pravo

samo z imenom

Schicht

in z znamko „Jelen“.

Hiša s prostornim vrtom

vis-avis okrožnega sodišča v Rudolfovem je z ugodnimi pogoji
naprodaj. Naslov se izve v upravnistvu Dol. Novic. 10

Kathreiner Kneippova sladna kava

je le ena, posnem-
kov pa je več! Zato
pozor! Zahtevajte
in jemljite samo
izvirne zavoje
■ z imenom ■

Kathreiner

BPS

Stenski koledar za leto 1911

je izšel v lepi izpeljavi v tiskarni J. Krajec nasl. v Novem mestu. — Cena 40 vinarjev, s poštnino 10 vinarjev več. — Za Ljubljano in okolico ima zalogo „Prodajalna katol. tisk. društva (Ničman) v Ljubljani“.

Stavbeni prostori Parna opekarna v Zalogu (Breitenau)

na lepem kraju se v poljubni meri in po ugodnih cenah prodajo. Kje, pove upravništvo Dol. Novic. 234-0-6

ima vedno v zalogi 2-0-1
najboljši in najceneji opeko vsake vrste.

Naročila in vprašanja sprejema oskrbnništvo graščine Zalog (Breitenau) pri Rudolfovem.

Zaloga

sukna, platna, modnega in manufakturnega blaga.

Franc Souvan sin, — Ljubljana

Mestni trg št. 22 in 23.

Manufakturna veletrgovina. Narodno podjetje.

Največja zaloga preprog.

Popolne opreme za neveste.

Kupite če imate:

Kašalj

hripavost, katar in zasliženje, oslovski

in dušljivi kašelj nič družega, kakor fino dišeče:

Kaiserjeve prsne karamele s „tremi smrekami“.

5900 notarsko poverjenih izpričeval od zdravnikov in privatnih oseb dokazuje gotov uspeh.

Zavoj 20 in 40 vinarjev. Ovojček 60 vinarjev.

Dobi se v lekarnah: Bergmann Josip, Novo mesto; Andrijanič Novo mesto. 1-18-1

Stavbišče.

Okolo 26.000 metrov ali 5 oralov veliko zemljišče, jako pripravno za stavbe, poleg katerega teče vodovod, je na prodaj skupaj ali pa tudi parcelirano v Kandiji pri Rudolfovem. Ako kupec plača le eno tretjino, ostanek po dogovoru. — Več pove Anton Jacaz v Rudolfovem, pri katerem se dobijo tudi pristna in zanesljiva istrska vina. 275-3-2

Iz proste roke vinograd v Trški gori

se prodaja na novo zasajen. Zraven spada zidanica in vsa priprava. — Več se izve pri lastniku Jožefu Osolnik — Novo mesto št. 131.

Zastonj in poštine prosto 259-3-3

pošlje na zahtevo vsakomur pravkar izdani katalog:

Domača knjižnica 1911

Seznam izbranih najboljših del slovenske literature in svetovne literature v dobrih prevodih

knjigotržnica Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

Nova vila v Kandiji pri Novem mestu

oddaljena 5 minut od Novega mesta, ki obsega 7 sob, 2 kuhinji s čumnato, 1 kopalnico, 3 kleti ter zraven vrt kakih 1000 m², se prodaja pod ugodnimi pogoji eventuelno se odda v najem s 1. marcem t. l. Naslov pove upravništvo „Dolenjskih Novic“. (13-2-1)

Proda se lepa hiša

ob deželni cesti na Štajerskem, z velikim sadnim vrtom, z gostilno in malo trgovino, katera se lahko razširi, ker ni eno uro naokoli nobene prodajalne. — Dalje:

:: manjša hiša ::

z gospodarskimi poslopji in nad 100 oralov rodovitega zemljišča, skupno ali v manjših delih. Plačilni pogoji ugodni. — Več pove Josip Božič, posestnik, Stope pri Sevnici. 6

DVE SOBI

269

(oziroma tri) pripravni za pisarno z razgledom na Glavni trg se takoj oddaste pri Ljudovik-u Ferlič-u v Novem mestu.

Ravno tam se tudi sprejme učenec, ki ima veselje do mesarske obrti; dobi hrano, prosto stanovanje in plačo.

Izdelovalnica peči in glinastih izdelkov na Drski pri Novem mestu.

Ljubomir Orlando se vladno priporočuje slavnemu občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela — Specijalist za popravila slabo postavljenih pečij in štedilnikov. 4-12-1

Solidno delo